

PERMAKÜLTÜR: BULAŞICI GÜZELLİK

Permakültür sisteminin kurucusu olan Bill Mollison permakültürü 'bulaşıcı güzellik' olarak tarif ediyor. Permakültür hakkında öğrendikçe, ne demek istediğini daha iyi anlamanın ötesinde daha iyi hissediyorum.

Bence Permakültür tasarımlarının güzelliği doğal sistemlerin ilkelerine dayanmalarından ve daima en büyük hoca olan doğadan öğrenilmelerinden kaynaklanıyor. Buna bir de tasarımda kullanılan birbiriyle ilişkili öğelerin doğadaki örüntülere benzer şekillerde yerleştiriliyor olmasını eklemek gerek.

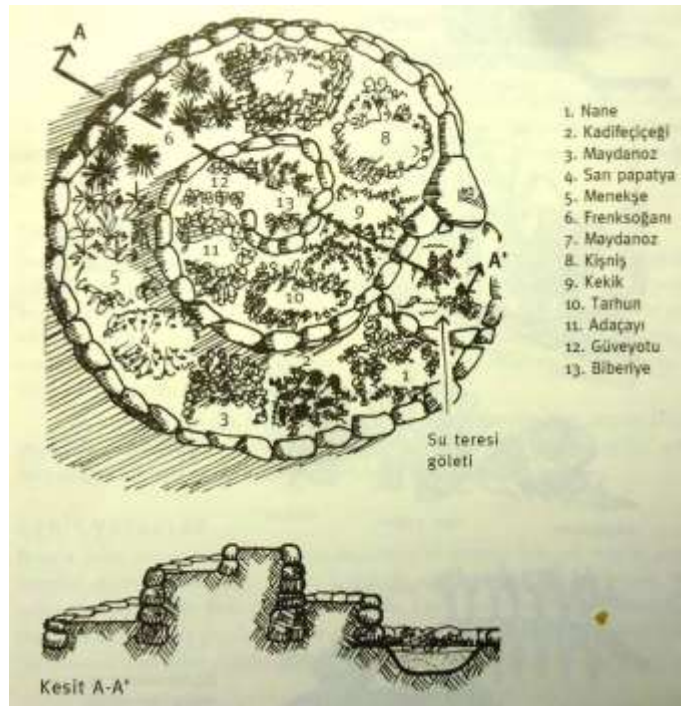
Bu güzelliğin bulaşıcı olması ise kurulan sistemlerin bereketle sonuçlanması ve ihtiyaçlarımızı sağlarken doğaya da yarar sağlamaları bir tarafa, avcı ve toplayıcı olarak yaşadığımız zamanlardan beri hücrelerimizde var olan genetik kodda bulunan örüntü kavrayışıyla uyumlu olmalarından kaynaklanıyor. Bu bulaşıcı güzelliğin anlaşılmasının yanında hissediliyor olmasının arkasında da sanırım bu yatıyor. Örüntü kavrayışı hepimizin genlerinde var. Yapay bir ormanla doğal bir ormanı bir şekilde ayırt edebilmemizi sağlayan genetiğimizde hala var olan bu örüntü kavrayışı olduğuna inanıyorum.

İngilizce "pattern" kelimesinin karşılığı olarak kullandığımız örüntü kavramı doğada var olan temel formları ifade ediyor. Ne kadar karmaşık ve kaotik görünse de doğada gördüğümüz her şey temel bazı formların farklı boyutlarda tekrarlanmasından oluşuyor. Doğanın geometrisinde boyutların da sınırlı sayıda olduğunu Permakültür sayesinde öğrendim. Örneğin çöllerde rüzgârla titreyen kum tanelerinden hiç yer değiştirmeden kalan 'Zorg'lara sadece 5 farklı büyüklük boyutu var. Ağaçların 7 ila 9, insan ise 7 boyutlu bir form. Matematikğin doğanın geometrisiyle uğraşan dalına fraktal geometri deniyor.

Şekil 1. Örüntü Örnekleri

Halkalar, spiraller, mantarsı şekiller, dallanmalar, balta formları doğadaki bu en temel örüntülerden bazıları. Bu formların hiçbirisi rasgele oluşmuş değil. Hepsinin oluşumu oluştukları ortamda enerjinin en verimli şekilde akmasını/kullanılmasını sağlayan formlar olmalarından kaynaklanıyor. Bu nedenle permakültürde tasarımlarımızı her zaman doğadaki örüntülerle uyumlu şekilde yapmaya çalışırız. İyi bir Permakültür tasarımında akış ve düzenin kurallarına uyulurken, tüm bileşenler göz okşayıcı ve işlevsel bir biçimde yerleştirilmeye çalışılır. Tasarımı yapılan arazinin verimli bir şekilde kullanılması ancak bu yaklaşımla mümkün olur. Doğada var olmayan suni formların tasarımda kullanılması ise sadece enerji kaybıyla sonuçlanır. Şifalı ot spirali en bilinen örüntü uygulamalarından biridir. Mutfakta ihtiyacımız olan bütün otlar 2 metre çapında, 1 metre yüksekliğinde bir toprak spirale ekilip bahçemizde mutfak kapımızın hemen dışına yerleştirilebilir. Bütün otlara kolayca ulaşır, ortadaki tek bir fıskiyeyle bütün spirali sulayabilir, otları güneşe ve suya ihtiyaçlarına bağlı olarak spiralin farklı yerlerine yerleştirerek kendini zararlılardan da koruyan verimli ve dirençli bir sistem oluşturabiliriz.

Şekil 2. Şifalı Ot Spirali

İletişim için sembolleri, yani yazıyı kullanmaya başladığımız zamandan bugüne örüntü kavrayışından uzaklaşmış durumdayız. Bu uzaklaşma bizi doğaya da yabancılaştırıyor. İlkel diye adlandırdığımız kabilelerde örüntü kavrayışının modern şehir insanından çok daha gelişmiş olmasının sebebi herhalde bu. Onlar bir sonraki nesillerine çöllerde yüzlerce kilometre uzaktaki su kuyusunu veya kilometrelerce uzaktaki bir kaya parçasını, ya da Okyanusya'da kilometrelerce uzaklıktaki bir volkanik adayı bulabilmenin yollarını, örüntü bilgilerini resimler, şarkılar, hikâyeler, masallar veya ninnilerle aktararak öğretiyorlar. Permakültür eğitimlerinde örüntü kavrayışını vurgulayarak hatırlatmaya ve doğru şekilde kullanmayı öğretmeye çalışıyoruz.

Şekil 3. Aborjin Sanatı

Permakültür bizlere doğanın harikalarına ve karmaşıklığına bakarak sorunları fırsatlar olarak görmemizi sağlayan farklı bir pencere sunar. Olguları bu olumlu yaklaşımla değerlendirdiğimizde sorunların üstesinden gelmek kolaylaşır. Permakültür büyük bir çözümler matrisidir. Her sorun için olası pek çok çözüm vardır. Permakültür bize şartlarımıza ve bölgemize uygun çözümleri seçmemiz için gereken ilkeleri sunar. Bu ilkeleri uygulayarak ulaşılacak semereyi sınırlayacak olan sadece tasarımcının bilgi birikimi ve hayal gücüdür. Sürekli bir öğrenme ve hayal etme imkânı da bulaşıcı olabilecek bir güzellik değil midir?

Bu güzelliğin sizlere de bir an evvel bulaşması dileğiyle yeni yılınızı kutlar; hanelerinize sağlık, mutluluk, bolluk ve bereket getirmesini dilerim.

Kuraldışı Dergi, Ocak 2015

Dr. Murat Onuk